

Interviuri care merită citite

E, neîndoielnic, un mare noroc să te naști ori să locuiești într-un oraș unde funcționează un teatru profesionist, unde premierele au loc cu regularitate, regularitate pe care cei îndrituiți, ca să nu spun plătiți pentru asta, știu să facă astfel încât să nu devină deloc sinonimă cu monotonia. Dar pentru a deveni și a rămâne iubitor de teatru, nu e întotdeauna obligatoriu să fie îndeplinită această condiție. Cu puține zile înainte ca eu să scriu aceste rânduri, o tânără colegă, critic talentat, bucureșteancă get-beget și, deloc din întâmplare, chiar redactor la revista ce publică această recenzie, îmi mărturisea că s-a îndrăgostit de teatru pe neașteptate, văzând din întâmplare, la televizor, o seamă de secvențe dintr-un mare spectacol. Eu însumi, născut și crescut, până la vârsta studenției, într-un oraș industrial cu tradiție, „puternică citadelă muncitorească”, cum proclamau sloganurile vremii, ce se mândrea cu faptul că trenul ce aducea navetiști „era cel mai lung din Europa”, oraș din mândria căruia azi s-a ales praful și pulberea și care se poate lăuda acum cu microbuzele ce aduc pachete din Spania de la cei plecați acolo la muncă, oraș fără teatru, am descoperit ceea ce se cheamă, cu o sintagmă tocită, „magia acestei arte” în fața micului ecran, asta pe vremea în care instituția situată mai întâi în strada Molière, apoi pe Calea Dorobanților 191, considera a fi de datoria ei să acorde Thaliei spațiul ce i se cuvine. Parcurgând recent și cu întârziere cartea unui vechi și reductabil teleast, Constantin Paraschivescu, *Exploratori la polul visului*, editată în anul 2001 chiar de Televiziunea Română, mi-au devenit ceva mai clare motivele de ordin estetic ce au determinat îndrăgostirea mea de teatru.

Ion Moldovan, autorul volumului **11 artiști de nota 10**, apărut în 2007 la Editura Buna Vestire din Blaj, iubește teatrul și artiștii, în pofida faptului că nu locuiește într-un oraș în care există teatru profesionist, și asta în ciuda evidenței că acest oraș e unul cu profunde semnificații culturale. Nu știu cum s-a născut pasiunea lui Ion Moldovan pentru teatru. Știu doar, dintr-o mărturisire pe care mi-a făcut-o în treacăt, într-o convorbire telefonică, mărturisire pe care, de altfel, am regăsit-o și în acest volum în interviul cu actrița Monica Ristea, că, la un moment dat, autorul cărții și-a încercat norocul la un concurs de admitere la Institutul de Teatru. Nu a fost să fie. Eșecul l-a făcut să își aleagă o altă profesie, să devină gazetar, să își desfășoare cariera în presa scrisă, dar mai ales la radio și televiziune, după ce astfel de instituții de presă au apărut în chipul cel mai firesc cu putință în mai toate orașele importante ale țării. Eșecul nu l-a determinat însă nicidecum să pună în cui dragostea pentru teatru. O dragoste ce s-a concretizat în urmă cu doi sau trei ani în volumul *Câte vieți ai tu, Actorule?* (pe care l-am comentat la timpul potrivit tot în paginile revistei *Teatrul azi*). Acum, Ion Moldovan recidivează, extinzându-și însă aria preocupărilor. În cartea **11 artiști de nota 10**, intervievați nu sunt doar actori (Damian Crășmaru, Adela Mărculescu, Irina Mazanitis, Lucia Mureșan, Monica Ristea sau Carmen Stănescu), ci și regizori (Oana Leahu și Attila Vizauer), cântăreți de operetă (Daniel Eufrosin), scenografi (Ioana Cantuniari-Marcu) ori manageri culturali (Alina Moldovan). „Creatori de

strategii și universuri scenice întrepătrunse. Oameni pe care teatrul îi adună și-i pune în cea mai caldă conexiune, în cea mai vitală formă de dependență. Artiști cu care teatrul se face", cum scrie în *Prefață* tânăra mea colegă, Mihaela Michailov.

Simplu spus, Ion Moldovan e ceea ce se cheamă un „simpatizant al teatrului”. Un om care se bucură că la Alba Iulia, capitala județului în care trăiește, există un teatru pentru copii și tineret, teatru ce a făcut posibilă chiar înființarea unui festival de teatru ce se adresează și celorlaltor categorii de vârstă și care a dobândit periodicitate. Care așteaptă cu nerăbdare turneele teatrelor profesioniștii, dar care și-ar dori cu ardoare ca și în orașul său să existe o instituție de spectacole. Un om ce prețuiește artiștii. Care vrea să știe cât mai multe despre ei, fără însă a-și satisface această curiozitate cu prețul violării intimității lor. Întrebările din *11 artiști de nota 10* amestecă preocuparea pentru viața profesională a intervievaților cu cele despre viața lor personală. Totul însă cu o delicatețe și un bun-simț demne de toată lauda. De fapt, reporterul știe când să se oprească. Nu devine insistent peste marginile iertate. E interesat doar de felul în care viața personală a artistului cu care discută este ori a fost marcată de cea profesională. E complet dezinteresat de dezvăluiri de tabloid. De altminteri, cei invitați să răspundă întrebărilor lui Ion Moldovan sunt artiști autentici, nu vedete de mucava. Oameni de artă în adevăratul sens al cuvântului, oameni pe care îi recomandă realizările lor profesionale care nici nu ar dori, nici nu au nevoie să își exhibe intimitatea spre a dobândi o falsă notorietate. Care vorbesc puțin despre viața lor, preferând mai curând să discute despre profesia lor și secretele ei. Secrete pe care le-au aflat de-a lungul anilor dăruiți scenei. Iată, bunăoară, scenografa Ioana Cantuniari-Marcu, binecunoscută pentru decorurile din filmele Elisabetei Bostan, dar și pentru cele de pe scenele teatrelor, face următoarea observație interesantă la care ar fi cât se poate de profitabil să medităm cu toții: „În unele situații, *timpul prezent* este chiar mai greu de redat decât cel aparținând istoriei trecute, pentru că toată lumea îl cunoaște... Trebuie să dai ceva nou, ceva aparte, poate chiar ieșit din comun... Nu cred că poate fi vorba de minimalizarea rolului scenografului atâta vreme cât, adesea, mergi la simboluri”. Cântărețul Daniel Eufrosin ne mărturisește că crezul său este *talentul*. „Eu nu cred în formula 99% transpirație. Totul pare din afară frumos și firesc, iar sacrificiile sunt normale, firești. Crezul ultim este Publicul”. Damian Crâșmaru ne spune că începe să joace un anume spectacol încă din clipa în care a aflat de la avizierul teatrului data programării lui și că atunci când spectacolul are loc „nu am făcut decât să-l lichidez total, să-l scot din mine pentru că altfel mă intoxicam”. Adela Mărculescu vorbește despre „curajul de a fi *femeie* pe scenă, în viață, în fața publicului și în mijlocul lui”.

Nu am de gând și mi-ar fi imposibil să rezum în această recenzie esența tuturor interviurilor din carte. Socotesc însă că fragmentele pe care le-am desprins din ea sunt elocvente pentru realitatea că nu e vorba deloc despre discuții pur convenționale. Semn că interviurile cu pricina merită citite.